

1957 600 jaar stad katholiek leven in de loop der eeuwen

bron: feestnummer Noordhollands Dagblad juni/juli 1957, HOORN 600 JAAR STAD

P. L. Ch. VAN DER MEER, pastoor en deken van Hoorn

Hoorn en de deken, katholiek leven in de loop der eeuwen

Het is niet door geboorterecht, dat ik mezelf sterk verbonden voel met Hoorn, maar niemand zal er aan twifelen of er een binding bestaat tussen de Deken en Hoorn, ik zou het mogen noemen twee onafscheidelijke begrippen.

Vanouds is Hoorn het centrum van West-Friesland, maar dan even vanzelfsprekend het centrum van de katholieke gemeenschap, De naam van een onzer mooiste gebouwen, het Proostenhuis, onderstreept dit voldoende.

Daarom is 't, dat ook ik graag mijn stem laat horen nu er feest in Hoorn gevierd gaat worden; liefst spreek ik van onze stad, van mijn stad, want ik houd van Hoorn, omdat het zo mooi is, omdat het voortdurend een open geschiedenisboek voor mij is, waarin, als met prenten in steen, het werk van onze voorvaderen blijft leven. Aan de hand van die historische gegevens probeer je een beeld te vormen van het leven der burgers in de oude tijden; als pastoor overzie je niet enkel de gedragingen van burgers en buitenpoorters op markten en vierdagen, maar de resten van oude gebouwen zorgen ervoor, dat je door kunt dringen in de geest van de mensen. Niet zonder weemoed kijk ik met respect voor het vakmanschap en het gave gevoel voor kunst en schoonheid naar de eeuwenoude koopmanshuizen en kerken en kloosters, Bij de eerste oogopslag blijkt, dat de mens, door alle gewoel van strijd dikwijls en van zorg voor het dagelijks brood, in al zijn doen en laten gericht was op God. Van verre herken je steden en dorpen aan hoge kerkdaken en torens, die merkbaar de trots uitmaakten van de gehele bevolking, De hoge personages uit de feodale tijd en de stadsbesturen beschouwden het als een ereplicht kerken en kloosters te bouwen en te verfraaien, want voor de allereerste en allerhoogste belangen van het volk, de beleving van hun Godsdienst, was het nooit te mooi, en de kunstnijverheid bloeide door de voortdurende zorg voor het altaar des Heren; getuige de feesttentoonstelling in ons museum.

OM VOOR ONZE feestvierende stad enkele markante punten te noemen, zie ik de Italiaanse Zeedijk, de naam is een herinnering aan de zeevaarders die uit dat land hun koopwaren aanvoerden en thuis in de gastvrije herbergen van de drie gebroeders bierbrouwers een weldadige rust konden vinden, maar die tevens een heilige patroon meebrachten voor hun eerste statie bij de Vijzelstraat, buitendijks; de H. Cyriacus, een martelaar uit Rome van de 4e eeuw.

Kloosters voor mannen en vrouwen verrezen op de plaatsen waar nu het stadsziekenhuis is, het stadhuis, het St. Pietershof en nog verschillende andere.

In verband met de verschijning van Maria van Hoorn bouwden de bureu van het Kleine Noord, met de hulp ook van de legendarische Truydeman en zijn Wijf de eerste Mariakerk, terwijl twee broers er ieder eentje bouwen wilden op het Oost, maar daar kwam er toch maar één van klaar, die er nog staat te verweren.

NA DE REFORMATIE herleeft langzamerhand weer het katholieke geloofsleven. Tussen 1609 en 1627 worden kleine staties opgericht door Nicolaas Lonius en Gerardus Eenhuizen, wereldgeestelijken, in de Slijksteeg en op het Nieuwe Noord; de paters Jezulieten Gerardus Florentius en Engelbertus de Hollander stichten beiden een statie in de Peperstraat, 't Clooster en 't Lam, terwijl de Franciscan pater Jacobus Tyras zijn statie opricht in het Achterom. In 1746 werd de Jezulietenstatie gevoegd bij die van de Franciscanen; de twee wereldheren parochies werden onder pastoor Antonius Steinbach tot één samengevoegd nu in de kapel van het vroegere Mariaklooster in de Achterstraat, dit gebeurde in 1827. Onder pastoor Philippus van Oorte vertrokken in 1868 de paters Franciscanen en kwam de gehele katholieke bevolking onder pastoor van Oorte en zijn opvolger Martinus Scheefhals en zijn drie kapelaans; kapelaan J. G. Bongaerts bediende deijkerk in het Achterom.

NA ENKELE JAREN zag de pastoor zich genoodzaakt aan een geheel nieuwe kerk te denken, omdat de kapel in de Achterstraat door brand vernield was. Pastoor Michaël van Rijn begon er mee met architect A. C. Bleijs, toen deze pastoor plotseling stierf, werd Nicolaas Smeulders zijn opvolger, die, dank zij het kapitaal van de bekende Zuster Maria Magdalena, freule Melort, de monumentale koepelkerk heeft, kunnen voltooien; als pastoor van Warmond heb ik mgr Smeulders nog gekend; en onder zijn opvolger Deken Smeele heb ik Hoorn leren kennen en heb ik er een stukje van mijn hart aan verpand, toen ik in 1916 alhier benoemd werd als kapelaan en directeur van het Militairen tehuis in de Kerksstraat 10.

Ik trof het niet, want het garnizoen was vertrokken om plaats te maken voor de beruchte tuchtklasse; ik verzeker u, dat voor een jong kapelaan de zorg voor de klassianen geen gemakkelijke taak was; erger dan mijn collega kapelaan Niekerk met z'n drankwettters in de Krententuin (voormalige gevangenis op het Oostereiland red.). Ik had nog een collega: kapelaan Leo Roozen, de man met de "lepel" dat was zijn reserveoor; de man die mij oud-Hoorn heeft leren kennen, die ik heb zien ijveren met steentjes voor het St. Jans Gasthuis, waarvan hij later rector werd, de man die "Onze Courant" het gehele West-Friesland heeft

1957 600 jaar stad katholiek leven in de loop der eeuwen

helpen veroveren, terwijl onze oude Deken met z'n schoenen met zilveren gespen en z'n zijden halve hoge hoed en ebbenhouten wandelstok met zilveren knop, op de preekstoel met donderende stem z'n parochianen in het rechte spoor hield. Nog zie ik de zusters van het Weeshuis angstig naar boven staren toen ik als jong kapelaan met wapperende statiejas de ijzeren trap naar de koepel beklauterde, vanwaar ik mijn latere dekenaat geheel kon overzien. Zeker heel enthousiast heb ik in de dertiger jaren Deken Huibers gefeliciteerd met de redding van de koepel, waardoor 't markante silhouet van ons schone Hoorn bewaard is gebleven. Hoorn is 600 jaar oud, maar is levend en groeit uit zijn oude wallen. Ook de katholieke bevolking groeit mee en vraagt een nieuwe parochie; maar hier houdt het verleden op en begint de toekomst. En voor deze toekomst eindig ik met de wens, dat Hoorn moge blijven groeien en bloeien en dat onder Gods rijkste zegen de burgerij in eendracht en saamhorigheid moge werken aan de roem van het aloude Hoorn in binnen en buitenland.

P. L. Ch. VAN DER MEER, pastoor en deken van Hoorn

m.d.a. Willy Wiggelaar, Hoorn

Uit de parochie van Hoorn in de loop de jaren door oud Pastoor Gerard Weel.

Midden in de oorlog kwam er nog een nieuwe pastoor, C. Kroft, maar pas toen P.L.C. van der Meer pastoor en deken werd in 1943 begon voor de parochie een nieuwe spannende periode. De Hongerwinter, de onderduikers (tot in de koepel van de kerk !) en de overgrote groep deel nemers aan de Zondagse missen vroeg veel van zijn krachten als parochiebestuurder. In 1949 was er al sprake van – opnieuw – een 2e parochie. Toen die er was en op eigen benen kon staan, ging hij, na nog de beperkte Koepelkerk restauratie van 1961 – 1964 te hebben meegemaakt, met emeritaat (1965), om nog enkele jaren in de omgeving van Wittem te wonen. Daar is hij ook gestorven; hij ligt begraven in de grafkelder van het Redemptoristen Klooster aldaar. De nu gepensioneerde superkoster van de kerk, Kees Wijnker, heeft hem nog volop meegemaakt en kan veel over hem vertellen.

Pastoor P.L.C. van der Meer was van 1943 tot 1965 deken en pastoor in Hoorn. Hij werd tot priester gewijd op 9 augustus 1914. In 1916 was hij kapelaan en directeur van het Militairen Tehuis in de Kerkstraat 10 te Hoorn. Bij zijn twaalf en een half jarig priesterfeest was hij kapelaan in D'Posthoorn parochie te Amsterdam. En met zijn 25 jarig priesterfeest in 1939 pastoor in de kerk van de H.H. Martelaren van Gorkum aan het Stieltjesplein in Rotterdam. Hij was Ere Kanunnik van het Haarlems Kapittel en overleden te Wittem (L) op 7 april 1970

**Martelaren van Gorcum
Rotterdam, Stieltjesplein**

**O. L. Vrouw Onbevleekt Ontvangen
"de Posthoorn"
Amsterdam, Haarlemmerstraat**

**H.H. Cyriacus en Franciscus
"de Koepelkerk"
Hoorn, Grote Noord**